

ЈЕДАН СЕМАНТИЧКИ ПОМАК КОД ОНОМАТОПЕЈСКИХ И ЕКСПРЕСИВНИХ ГЛАГОЛА: „УДАРАТИ” → „ЈЕСТИ”

Семантика је у решавању етимолошких проблема важан, често одлучујући фактор. О њеном значају за етимологију боље се може судити на основу многих практичних радова, него по оним малобројним теоретске природе. Та усмеравајућа, често пресудна улога семантике у етимологији драгоцену је не само за решавање етимолошких проблема, већ и при изради описних речника.¹

Тешкоћа се крије у томе што, за разлику од фонетике и творбе, семантика садржи далеко мање закономерности а оне при том и нису систематизоване као фонетски закони или творбена правила. Овако о томе размишља нпр. В. А. Меркулова: „Анализа семантичке еволуције лексема представља једно од најсложенијих питања етимологије. Реконструкција изворног значења у већини случајева предодређује реконструкцију изворне мотивације. Немогућност изналажења исправног етимолошког решења често је само последица нејасноће изворног семантичког садржаја речи”.²

А овај изворни семантички садржај, тј. изворна мотивација за његову промену или еволуцију, могу се утврдити уз помоћ тзв. семантичких паралела. Другим речима, налазимо примере идентичног или сличног развоја значења у неком више или мање очекиваном правцу.³ Овај проблем често је практично обрађиван у новијој етимолошкој литератури, али теоретска разматрања и евентуални закључци, засад су само спорадични.⁴

¹ Само неколицином, али врло илустративних примера ове врсте бави се рад Б. Сикимић *Етимологије у Речнику САНУ* прочитан на IV југословенској конференцији о лексикографији и лексикологији у Загребу, октобра 1989. (у штампи). Он показује да чак и у нашим најбољим описним реченицама етимологија и семантичка хијерархија нису увек најсретније спојене (што се само донекле може правдати објективним одсуством добрих етимолошких речника).

² В. А. Меркулова, *К вопросу о семантической реконструкции*, ОЛА материали и исследования 1985–1987, Москва, 1989, 226–8.

³ Ову опозицију „више” или „мање” очекиваних праваца семантичког развоја Алинеи назива „clockwise” и „anticlockwise” или друкчије „downstream” и „upstream” — М. Alipei, *Clockwise and anticlockwise semantic developments*, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику XXVII–XXVIII, Нови Сад, 1985, 49–55.

⁴ Више о томе види код О. Н. Трубочев, *Этимологические исследования и лек-*

Ми се овде нећемо упуштати у анализу читавог семантичког гнезда које као да постоји око значења „ударати”,⁵ јер би то захтевало много више простора, већ ћемо се задржати само на подробнијем опису семантичког помака „ударати” → „јести” код ономатопејских и експресивних глагола”.⁶

Ову правилност уочили смо на примеру неких југоисточно србијанских говора, иначе врло склоних експресивизирању глагола,⁷ а проучили смо је на корпусу четири највећа и најкомплетнија међу новим дијалекатским речницима из тих крајева: из Црне Реке, Тимока, Лесковца и Пирота.⁸ Број од петнаестак основних глагола могао би се вишеструко увећати ширењем корпуса, али то за потребе овог рада не би било ни практично ни сврсисходно.⁹ Говоримо о основним глаголима јер су они носиоци значења, а фактички је њихов број већи, јер се углавном јављају не само у пару свршени/несвршени облик већ и у префигираним варијантама, неки чак и са више префикса. И ту постоје одређене законитости чије изучавање нам није циљ, већ ћемо их изнети као успутне примедбе.

У Скоковом *Етимологијском рјечнику хрватскога или српскога језика* (у даљем тексту Скок), наишли смо на више помена,¹⁰ али само један изричити коментар ове појаве. У тумачењу глагола *здепати се* „одебљати, угојити се” изведеног од *депати* „бити, тући, ударати, лупати” каже се „упореди за такав семантички развитак *налупати се*

сическая семантика. Принципы и методы семантических исследований, Москва, 1976, 147–179.

⁵ Поред „ударати, лупати” постоје и значења „говорити којешта”, „газити, ходати; тумарати”, „умрети”, „јести, ждерати; пити”, „цепати”... Ово смо уочили на низу глагола, ономатопејског и неомоатопејског порекла, у српскохрватском и шире на IE нивоу (cf. нпр. сх. *басати* „ударати; корачати; лутати; јести” или IE. корен **der* — „гулити, скидати кожу”, који је између осталог дао стинд. *dryāti* „цепати”, лит. *dirti* „гулити, сећи”, сх. *ударати* итд. — J. Pokorny. *Indogermanisches etymologisches Wörterbuch I*, Bern 1959, 206–208, и Скок I, 438 s.v. *дријети* B).

⁶ Једини рад који је по наслову сличан нашем, Н. Г. Арзуманова. *Семантическая структура глаголов со значением „бить, ударять” в северновеликорусских говорах*. Диалектная лексика 1979, Москва, 1982, 91–101, уопште не додирује нашу тему већ групише те глаголе према контексту и предлошко-заменичким конструкцијама.

⁷ У свом исцрпном раду о деминутивним глаголима И. Грицкат, позивајући се и на А. Белића, истиче да „наш архаични дијалекат — призренско-тимочки — има ту појаву [деминуцију глагола, која је врста експресивизације] развијенију него данашњи књижевни језик”. И. Грицкат, *Деминутивни глаголи у српскохрватском језику*, Јужнословенски филолог XXI, Београд 1955–56, 92.

⁸ За детаљније податке види скраћенице.

⁹ У избору грађе морали смо неколико пута бити недоследни, односно посезати за облицима који у нашем корпусу нису потврђени. Узрок овоме лежи у природи дијалекатских речника који су по концепцији диференцијални, па не бележе неке општепознате речи, већ само необичне облике или значења. У *Пиротском речнику*, нпр. постоји облик *нагрувам се* „добро се наједем”, али не и *грувам* „ударам”, док се у тимочком за глагол *бубам* даје само значење „јести” (исто као и за *набубам*), али не и општепознато „тући, ударати, лупати”.

¹⁰ Нпр. *басати-набасати се* (Скок I, 115 s.v. *басати*), *гмарити-нагмарити* (Скок I, 574 s.v. *гмарити*) *дуцнути се-надућкати се* (Скок I, 451 s.v. *дучити се*), *(х)рдати-нардати се* (Скок I, 686 s.v. *(х)рдати*), *лупати-налупати се* (Скок I, 392 s.v. *депати*; II, 332 s.v. *лупити*²)

„најести се”,¹¹ (подразумева се да је овај изведен од „лупати”). Ово поређење није баш апсолутна паралела, али нас управо уводи у ситуацију коју показује комплетан попис значења наших глагола.

Међу њима се могу разликовати две групе. Прву чине парови са значењима „ударати” и „јести”: *жизне/нажиза се, крка/крка, крк-не/накрка се, лапкам/налапам се, рупа/рупа, чукам/начукам се* итд. У значењу „ударати” глагол је готово увек симплекс (на нашој табели то је први члан у кућици обележен са *с.*), чешће у свршеном виду него у несвршеном. Други члан пара, облик са значењем „јести”, ређе је симплекс (тада је по правилу у несвршеном виду: *крка, рупа*), а чешће префигирани облик (смештен у други део кућице на нашој табели и обележен са *п.*) у свршеном виду, обично и рефлексиван, са префиксима *на-*, ређе *о-* и *по-*.

На другој страни су глаголи који осим ова два, имају и треће значење „набијати, пунити, трпати”. Оно би могло да буде карика која повезује значења „ударати” и „јести”: *бупка / набупкам / набупкам се, кекнем / накекам / накекам се, чукам / начукам / начукам се* итд.

Овај материјал наводи на закључак о постојању најамње два пута којима је „ударати” могло дати „јести”. Већина ономотопејских глагола подражава звуке који су приликом ударања слични онима при јелу које се најчешће описује као „халапљиво”. Другим путем, семантичка веза између „ударати” и „јести” остварује се путем међукарике „набити, напунити, натрпати” (мисли се „храну у стомак”), а резултат често није само једење, већ наједање, ситост. О оваквом развоју сведочи и именица, императивна сложеница *набидроб* „човјек који се добро храни, изјелица” (С. М. Љубиша, РСАНУ).

У наставку ћемо глаголе са табеле ближе погледати и указати на њихове етимологије.

БУБА¹² импф. „једе” (Тимок 30), *бубати* импф. „тући, ударати, лупати” (РСАНУ, разни извори), „много јести не бирајући јела, ждерати” (РСАНУ, Крагујевац), *набуба се* пф. „наједе се, напуни се” (Тимок 153), *наб’бам* пф. „напунити до врха, набити; добро се најести” (Пирот 88), *наб’пчем = наб’бам, наб’шчем се* „најести се, најдерати се” (Пирот 88).

Глагол је ономотопејски, од псл. **bǫbati* (Скок I, 223 s.v. *бубањ*; SP I, 346–7).

БУПА импф. „лупа, удара кога по леђима да одјекује”, *бупне* пф. „лупне; падне са неке висине да се чује ударац” (Тимок 32).

БУПКА импф. „удара неког овлаш по леђима”, „једе (односи се нарочито на децу)” (Тимок 32), *наб’пћам се* пф. [*набупкам* би био књижевни облик] „напуним, наједем се” (Лесковац 188).

Скок не бележи облик *бупа*, као ни његов деминутив *бупка*, али га ми слободно можемо сматрати експресивном варијантом, (са уоби-

¹¹ Скок I, 392 s.v. *депати*.

¹² Подсећамо да ови говори немају инфинитив, већ се глаголи из Тимока и Црне Реке дају у 3., а из Лесковца и Пирота у 1. лицу једнине. Ми их преносимо изворно – отуд шаренило у примерима.

чајеном сменом звучни/беззвучни сугласник), основног глагола *бубати* о коме је већ било речи.

БУТА(М) импф. „гура” (Ц. Река 277, Тимок 32, Лесковац 38, Пирот 11), *бутнути* „лупити, треснути (тј. ударити)” (РСАНУ Левач), *набутам* пф. „нагурам” (Лесковац 94, Пирот 88), *подбутне* „заложи се храном” (Ц. Река 403).

Глагол је изведен од ономатопејске основе *бот-/ бут-* тј. < псл. **butati* „ударати, тући” (Скок I, 193–4 s.v. *бот*²-; SP I, 341 s.v. *botati*, 454 s.v. *butati*).

ГРУВАТИ импф. „ударати, тући, лупати (у нешто да одјекује)” (РСАНУ, Вук, Стерија, Шантић...), „много, халапљиво јести” (РСАНУ, Банат), *грушкати* импф. „прати рубље ударајући га о камен, даску” (РСАНУ, Пољица, Осијек), „лагано и с апетитом јести” (РСАНУ, Ускоци), *нагрувам се* пф. „добро се наједем” (Пирот 90), *огрухати* пф. „појести” (Скок, Винковци).

Глагол је ономатопејски, прасловенског порекла < **grohati* (Скок I, 624 s.v. *грохот*; ЭССЯ 7, 134 s.v. **grohati*).

ДЕКАТИ импф. „ударати, тући, шамарати” (РСАНУ, Б. Грахово, Банија, Лика), „лупати” (Скок, Бока Которска), „јести, ждерати, кркати” (РСАНУ, БиХ, Драгачево, Пљевља, Ужице), „неумерено пити, локати, цевчити” (РСАНУ, Тимок), *декнути* пф. „ударати, лупити, треснути” (РСАНУ, Бос. Грахово, Банија, Херцеговина), *дексам* импф. „набијам” (Лесковац 68),¹³ *дека* импф. „пије много воде” (Ц. Река 294), *надека се* пф. „напије се много воде, млека” (Ц. Река 371).

Глагол *декати* Скок не бележи, али он је највероватније производ експресивног укрштања *депати* „ударати, тући” (< псл. **depati* – Скок I, 392; SP III, 37) и *гекати* импф. „тући, ударати” (РСАНУ, Врање, Сврљиг, Груза). О овој вези сведочи и лесковачки пар *дексам* импф. „набијам” и *гексам* импф. „набијам”¹⁴ (Лесковац 53). То што је у истом извору посведочен само свршени вид основног глагола *гекнем* пф. „лупим, изненада ударим” (Лесковац 53), није битно (cf. горњу потврду из Врања, Сврљига, Грузе).

ЖИЗНЕ пф. „оштро ошине, прободете бол” (Тимок 76), *ж'зне /жа-зне/* пф. „удари снажно”, *жигати* „ударати, тући” (РСАНУ, (?)Ниш), *жигнути* пф. „јако ударити, убости, ошинути” (РСАНУ, Ђоровић, Љубиша), *жигљати* импф. „бити, тући” (РСАНУ, Ц. Гора); *наж'за* пф. „набије, напуни” (Тимок, 158), *наж'за се* пф. „наједе се” (Тимок 158).

Глагол је свеслов. и псл. < **žegti* (Скок III, 674 s.v. *жећи*).

¹³ Речник заправо даје значење „палцем притискујем”, али на основу примера који је дат као илустрација: „Убаво дексај сваку врећу”, били смо слободни да га преформулишемо.

¹⁴ О природи и пореклу овог елемента *-с-* не можемо да судимо са извесношћу. Сматрамо га експресивним формантом, присутним и у облицима *драпса се* „драпа се, чеше се крупним покретима” (Тимок 65) < *драпа се*, cf. *драпљати се* „исто” (РСАНУ, Врање, М. Пожаревац); *натрапса* „набаса, нагази” (Тимок 166) < *натрапа* „исто”. О евентуалном грчком пореклу овог форманта, који би могао бити резултат аналогije са *липсати*, *малаксати*, *педепсати* или сл., засад само можемо да нагађамо, у одсуству богатијег материјала који би дао јаче доказе за овакву претпоставку.

КЕКАМ импф. „добро, до ситости једем” (Лесковац 145), *кекнем* пф. „ударим” (Лесковац 145), *накекам (се)* пф. „напунити до врха, набити” (Пирот 92, *накекам* пф. „наједем се, натрпам се” (Лесковац 195), „најести се, најдерати се” (Пирот 92).

Код Скока се овај глагол не помиње, али бисмо га ми довели у везу са код њега непротумаченим *кенути*” пф. „ударати штапом; пасти на леду” (Лика) (Скок II, 75). Ако имамо у виду још један код Скока забележен а необјашњен глагол, *генути* пф. „ударити” (Скок I, 559, Вук), глагол *кекати* можемо слободно сматрати ономатопејским, попут *гекати* или *кокати* и сл.

КЛОПА импф. „клопара, удара” (Тимок, 121), *клопам* импф. „једем, храним се; јести обилно, ждерати” (Лесковац 148; Пирот 67), *клопати* импф. „ударати, лупати; тући, бити” (РСАНУ, Лика), *клопити* пф. „лупити, ударити, клепити” (РСАНУ, хрв. писци), *клопне(м)* пф. „прогута, дохвати, узме без накнаде; поједем приграбим” (Ц. Река 339; Лесковац 148), *клепне(м)* пф. „удари; изненада ударим” (Ц. Река 339; Лесковац 148), *наклопам се* пф. „наједем се” (Лесковац 196).

Глагол је ономатопејски, свеслов. и псл. < **klopati* од основе **klep*/**klor* (Скок II, 96 s.v. *клеп* V; ЭССЯ 10, 69).

КРКА импф. „једе (много)” (Ц. Река 347), *крка* „једе, обилно једе” (Тимок 129), *кркне* пф. „удари, ослаби; забије (нож у мешину)” (Ц. Река 347; Тимок 129), *закрка* пф. „нагомила” (Ц. Река 310), *накрка* пф. „напуни, набије, натовари, накрка(м) се пф. „наједе се; добро се наједом” (Тимок 160; Лесковац 196), *окрца* пф. „поједе” (Тимок 182).

Скок не бележи овај ономатопејски глагол прасловенског порекла < **krkati*/*krcati* (ЭССЯ 13, 216).

ЛАПАМ импф. „нагло једем” (Лесковац 165), *лапкам* импф. „ударам обућом у пете; клопарати, ландарати” (Лесковац 165, РСАНУ, Лесковац), *лапкати* „кад срце јако куца” (Скок), *лапнути* пф. „брзо, халапљиво прогутати” (РСАНУ, Вук, Књажевац), (*лепнути* „лупити, ударати” исп. *леп* (РСАНУ, Лозница)), *налапам се* пф. „наждерем се” (Лесковац 197).

Глагол је ономатопејски, од псл. **lapati* (Скок II, 269 s.v. *лап*³; ЭССЯ 14, 28).

ЉОСКА пф. „удара (дете) шаком по голом дупету” (Тимок 139), *љосне* пф. „падне колико је дуг” (Тимок 139), *љокати се* импф. „ударати један другом љоске, шамаре” (РСАНУ, Дивосело), *љољнути* = *љокнути* пф. „јако, снажно ударити, лупити” (РСАНУ, Темнић), *наљоља (се)* пф. „препуни; напије се” (Тимок 161).

Глагол *љоскати* Скок не бележи, већ само његову експресивну варијанту *љокати* (Скок II, 337 s.v. *љос*) ономатопејског и прасловенског порекла < **laskati*, **loskati* (ЭССЯ 15, 166 и ЭССЯ 16, 80–81). Упореди и сх. *љопити* „снажно ударити” (Вук).

РУПА импф. „удара неког штапом”, „једе нешто тврдо да све пуца, рушти” = *рупка* импф. (Тимок 249), *рупелише* импф. „једе и док једе чује се гласно рускање”, *рбне* пф. „удари, лупи” (Пирот 138).¹⁵

¹⁵ Овај облик реконструирамо као *рбне* < *р'бне* < *р'пне* < *рупне*.

Скок нема ове глаголе тј. значења, већ само кратку одредницу *рупати* импф. „скитати се, трчати на слепо” (Макарска), (Скок III, 173) без етимологије. Међутим, глагол који несумњиво припада овде, *орупат* пф. „прождрљиво појести што” (Космет), он тумачи као деноминал од *рупа* „отвор” (Скок III, 172 s.v. *рупа*), што изгледа да не стоји. Наше глаголе са значењима „ударати” и „јести” ми бисмо придружили Скоковим *орупат* и *рупити* и све заједно их сматрали изведеним од ономатопејске основе **rup* / **xrup* тј. < псл. **xrupati* (ЭССЯ 8, 106).

ТАПКАТИ импф., дем. < *табати* „газити” (Скок, Винковци, Оток), *натапати* пф. „нагазити” (*тапа* импф. „махати, лепршати” (Пирот 153)), *нат’пкам се* пф. „наједем се” (Лесковац 202).

Глагол је очито ономатопејски, од основе *тап/таб*, на шта упућује и Скоков материјал који је остао без етимолошког коментара (Скок III, 428 s.v. *табати*).

ТРУПАМ импф. „удрам, лупам” (Лесковац 329), *натрупам* пф. „натрпам” (Лесковац 204).

Скок овај глагол не бележи, осим у префигираном облику *затрупат се* импф. „(експресивно) ићи некамо узалуд”. Заједно са именицом *трупка*, *трупкалица* „кас, мали коњски кас” неоправдано га ставља у одредницу *труп* „пањ, клада; тијело” (Скок III, 516), превиђајући да је то очито ономатопејски глагол (пореклом, највероватније, од узвика *труп*, cf. за сличан превид горенаведено *рупати*). У случају лесковачког глагола *трупим* „халапљиво једем; сечем дрва” дошло је до бркања овог деноминала коме је друго значење очито основно, са *трупам* „ударам, лупам”.

ЧУКА(М) импф. „куца, лупа, удара; ударам, куцам, лупам; ломим; куцати, лупати” (Тимок 307; Лесковац 368; Пирот 170), *начука(м)* пф. „набије, забије; набити” (Тимок 167; Пирот 97), *начукам се* пф. „натучем, набијем се; напијем се, опијем се” (Лесковац 205), *начукам се* пф. „напити се, опити се” (Пирот 97).

Глагол је ономатопејског порекла, од узвика *чук* (Скок I, 340–1, s.v. *чукаг*¹; ЭССЯ 4, 131).

Уз сва ограничења и резерве¹⁶ узорак који смо добили сматрамо репрезентативним, а на њему уочене законитости примењивим и у ширим оквирима српскохрватског језика. О томе сведоче не само наведене потврде из Скоковог речника (cf. напомену 10), већ и оне из жаргона.¹⁷ Неколико случајних открића истог развоја и у другим словенским језицима, код експресивних глагола¹⁸ и код оних који то

¹⁶ Предности дијалекатских речника, нпр. ограничени обим савладив у једном оваквом раду, праћене су и неким манама (види напомену 9), ограниченом поузваношћу дефиниције и хијерархије значења будући да им аутори нису увек професионални лексикографи.

¹⁷ Д. Андрић, *Речник жаргона*, Београд, 1976, 303. и 434. међу синонимима за „ударати” и „јести” ове глаголе има у оба значења *бубнути*: *бубати*, *клопити*: *клопати*, *кркнути*: *кркати*, *крљнути*: *крљати*.

¹⁸ „Чеш. *schlastnouti* (< *chlastati*) првобитно је значило ‘бити, млатити’ а у значењу ‘набити се, тј. [свој] желудац’ задржало се до данас, мада у значењу понекад суженом на ‘пити’ ” – V. Machek, *Studie o tvoření výrazů expresivních*, Praha, 1930, 28.

Глагол	Потврде значења по изворима		
	„удара,лупа,бије”	„набија,пуни,трпа”	„једе, ждере”
с. буба п. набуба се	РСАНУ Тимок, Пирот	Тимок, Пирот	Тимок
с. бупа, бупка п. наб'пхам (се) наб'пчем, наб'шчем	Тимок	Лесковац	Тимок Лесковац Пирот
с. бута п. набутам подбутне	Ц. Река, Тим. Пир. Леск.	Лесковац, Пирот	Ц. Река
с. грувати грушкати п. нагрувам се огрухати	РСАНУ-Вук, Шантић... РСАНУ-Вук		РСАНУ-Банат Пирот Скок-Винковци
с. дека декати дексам п. надека се	РСАНУ-БиХ, Банија	Лесковац	Ц. Река РСАНУ-БиХ, Ужице Ц. Река
с. жизне жигати, жигљати п. нажиза (се)	Тимок РСАНУ-Ниш, Ц. Гора	Тимок	Тимок
с. кекам кекнем п. накекам се	Лесковац	Лесковац, Пирот	Лесковац Лесковац, Пирот
с. клопа(м) клопне(м) п. наклопам се	Тимок		Лесковац, Пирот Ц. Река, Лесковац Лесковац
с. крка кркне п. накрка (се) закрка окрца	Ц. Река, Тимок	Тимок Ц. Река	Ц. Река, Тимок Тимок, Лесковац Тимок
с. лапам лапкам п. налапам се	Лесковац		Лесковац Лесковац
с. љоска љокати се п. наљоља (се)	Тимок РСАНУ-Дивосело	Тимок	Тимок
с. рупа, рупка, рупелише рбне п.	Пирот	Тимок	Тимок Тимок
с. табам, тапкам п. натапкам се	РЈАЗУ		Лесковац
с. трупам п. натрупам	Лесковац	Лесковац	
с. трупим п. натрупим	Лесковац Лесковац		Лесковац Лесковац
с. чукам п. начукам се	Тимок, Лесковац, Пирот Тимок, Лесковац	Пирот	Лесковац, Пирот

ЛЕГЕНДА: с. — симплекс, п. — префигирани облик

нису,¹⁹ као да указује на то да се ради о појави шире распрострањености.

Ми смо се овде дотакли само неколико глагола *генути* и *кенути*; *рупати*, *орупат* и *затрупат се* који у једном етимолошком речнику, случајно је то баш Скоков, нису адекватно протумачени само зато што није био препознат један регуларни семантички помак.

Као што смо видели, семантичка правила постоје, али на њиховом утврђивању и систематизовању треба још много радити. Сваки напредак у том правцу неизмерно ће олакшати посао етимолога.²⁰

СКРАЋЕНИЦЕ

- Ц. Река – М. Марковић, *Речник народног говора у Црној Реци*. Српски дијалектолошки зборник XXXII, Београд, 1986. 259–494.
ЭССЯ – *Этимологический словарь славянских языков*, 1–17, Москва, 1974–1990.
Лесковац – Б. Митровић, *Речник лесковачког говора*, Лесковац, 1984.
Пирот – Н. Живковић, *Речник пиротског говора*, Пирот, 1987.
РЈАЗУ – *Рјечник хрватскога или српскога језика*, I–XXII, Загреб, 1880–1974.
РСАНУ – *Речник српскохрватског књижевног и народног језика* 1–14, Београд, 1959–1989.
Скок – П. Скок, *Етимологијски рјечник хрватскога или српскога језика* I–IV, Загреб, 1971–1974.
SP – *Słownik prasłowiański* 1–6, Kraków, 1975 ff.
Тимок – Ј. Динић, *Речник тимочког говора*, Српски дијалектолошки зборник XXXIV, Београд, 1988, 15–316.

SEMANTIC SHIFT “TO STRIKE” → “TO EAT” IN SOME ONOMATOPOEIC AND EXPRESSIVE VERBS

Summary

The paper presents an analysis of more than a dozen onomatopoeic and expressive verbs (from dialectal dictionaries from SE Serbia) with attested semantic shift “to strike” — “to eat”. A conclusion is reached that such a semantic development could be postulated as a possibility potentially effected with any verb meaning “to strike”. Recognition of this semantic regularity is viewed as a contribution to etymology.

Jasna Vlajic-Popovic

¹⁹ Нпр. слов. *muzgati* „јести безубим устима„ < свесл. **muz(g)ati* у чијем етимолошком гнезду постоје значења „тући, ударати“, „стискати, давити, тлачити“, „јести, ждерати“ итд. — Л. В. Куркина, *Славянские этимологии II* „Этимология“ 1972, Москва, 1974, 65.

²⁰ Овде имамо у виду и „апел“ В. А. Меркулове за стварање приручника за слависте-етимологе у виду речника у коме би лексеме биле изложене по творбеним (и семантичким) гнездима (В. А. Меркулова, *Проблема семантической реконструкции в этимологическом словаре*, „Этимологические исследования“, Свердловск, 1988, 4–5.).